

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การทำงานของกลุ่มสมรสนักการทูตต่างชาติ :
การดำเนินการและข้อเสนอแนะ

จัดทำโดย นางกนกวรรณ เฟ่งสุวรรณ
รหัส 8015

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การทำงานของคู่สมรสนักการทูตต่างชาติ :
การดำเนินการและข้อเสนอแนะ

จัดทำโดย นางกนกวรรณ เฟ่งสุวรรณ
รหัส 8015

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต เพ็ญศักดิ์ ชลาวัณย์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. จริย์วัฒน์ สันตะบุตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

กระทรวงการต่างประเทศได้รับการทาบตามจากประเทศต่าง ๆ จำนวนมาก ในการเจรจาขอทำความตกลงสองฝ่าย เพื่อให้คู่สมรสนักการทูตชาติตนสามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้ในประเทศไทย ระหว่างที่นักการทูตผู้นั้นมาปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1961 ซึ่งอนุวัติการโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต มิได้มีบทบัญญัติห้ามคู่สมรสนักการทูตประกอบอาชีพแต่อย่างใด การอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตทำงานได้จึงเป็นเรื่องนโยบายที่แต่ละประเทศจะเห็นสมควร หากเห็นชอบในด้านนโยบายที่จะให้คู่สมรสนักการทูตประกอบอาชีพย่อมทำได้ โดยการทำทำความตกลงสองฝ่ายบนหลักถ้อยที่ถ้อยประติบัติซึ่งเป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วไปในการดำเนินความสัมพันธ์ทางทูต เนื่องจากคู่สมรสนักการทูตได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันเช่นเดียวกับนักการทูต ตามหลักอนุสัญญากรุงเวียนนาดังกล่าว การอนุญาตให้คู่สมรสทำงานเช่นชาวต่างชาติทั่วไป จึงจำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไข ตั้งข้อจำกัด เพื่อเป็นการรักษาคู่ครองผลประโยชน์ของบุคคลทั่วไปที่อาจจะได้รับผลกระทบหรือได้รับความเสียหายจากการทำงานของคู่สมรสดังกล่าวนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าจึงควรมีการตัดทอนเอกสิทธิ์และความคุ้มกันบางประการของคู่สมรสนักการทูตที่ประกอบอาชีพในประเทศไทย

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาฉบับนี้ ทำขึ้นตามหลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่ 8 ประจำปี พ.ศ. 2559 ด้วยความกรุณา แนะนำ วิพากษ์จากเอกอัครราชทูต เพ็ญศักดิ์ ชลารักษ์ เอกอัครราชทูต ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร และ ดร. อรทัย ก๊กผล อาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสามท่าน

ขอขอบคุณท่านอธิบดี เชิดชู รักตะบุตร ท่านรองอธิบดี ชาตรี อรรถนันทน์ และท่านรองอธิบดี วิลาวรรณ มังคละธนะกุล ที่อนุญาตและสนับสนุนรวมทั้งเร่งรัดให้เข้าเรียนหลักสูตรนี้ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านในกรมสนธิสัญญาและกฎหมายที่ช่วยทำงานแทนตลอดหลักสูตร 12 สัปดาห์

สุดท้ายผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ออกแบบโครงสร้างเนื้อหา วิธีการอบรมหลักสูตรที่มีคุณภาพสอดคล้องแก่ผู้เข้าอบรมเป็นนักบริหารการทูตที่มีความสามารถยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ทั้งต่อส่วนราชการและส่วนตน ตลอดจนดูแลคุณภาพชีวิตของผู้เข้าร่วมอบรมและช่วยอำนวยความสะดวกทุกประการระหว่างหลักสูตรเป็นอย่างดี อีกทั้งยังจัดเจ้าหน้าที่ช่วยเรียงพิมพ์จัดหน้าและจัดรูปแบบของรายงานนี้ให้ เป็นไปตามมาตรฐาน และที่ขาดไม่ได้ คือขอขอบคุณเพื่อนร่วมหลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่ 8 ทุกท่าน ทั้งที่สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานราชการอื่นสำหรับมิตรภาพที่มีให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพี่ ๆ เพื่อน ๆ กลุ่มสี่สี่ ที่รับภาระส่วนใหญ่ของทำงานกลุ่มและยังช่วยกระตุ้นเตือนจนรายงานฉบับนี้สามารถสำเร็จเป็นรูปเล่มได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด หากรายงานนี้มีความผิดพลาดประการใดย่อมเป็นความรับผิดชอบของผู้ศึกษาแต่ผู้เดียว

กนกวรรณ เฟ่งสุวรรณ
สิงหาคม 2559

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 สภาพและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	2
1.4 คำถามการศึกษา	3
1.5 ประโยชน์ของการศึกษา	3
1.6 นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดทฤษฎี	4
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
บทที่ 3 ผลการศึกษา	6
3.1 ประโยชน์ของการทำความเข้าใจความต้องการให้ผู้สมรสนักการทูตต่างชาติทำงาน	6
3.2 หน้าที่ของนักการทูตต่างชาติ	8
3.3 เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของนักการทูตต่างชาติ	8
3.4 เอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูตของบุคคลในครอบครัวนักการทูตต่างชาติ	11
3.5 การทำงานของผู้สมรสนักการทูตต่างชาติ	11
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	18
4.1 สรุปผลการศึกษา	18
4.2 ข้อเสนอแนะ	18
บรรณานุกรม	21
ประวัติผู้เขียน	23

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สภาพและความสำคัญของปัญหา

ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศความสัมพันธ์ทางทูตเป็นไปตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1961 (Vienna Convention on Diplomatic Relations 1961) ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 1961 และให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 23 มกราคม ค.ศ. 1985¹ โดยประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต พ.ศ. 2527 เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2527 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 101 ตอนที่ 131 หน้า 1 ลงวันที่ 26 กันยายน 2527 เพื่อให้อนุสัญญากรุงเวียนนาดังกล่าวข้างต้นมีผลบังคับใช้ในประเทศไทย

พระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต พ.ศ. 2527 กำหนดให้คณะผู้แทนหัวหน้าคณะผู้แทน บุคคลในคณะผู้แทน หรือที่เรียกว่า ตัวแทนทางทูต ได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ดังนั้นตัวแทนทางทูต (a diplomatic agent) ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยย่อมได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูตตามที่ระบุไว้ในข้อ 29² รวมทั้งคู่สมรสนักการทูตซึ่งเป็นคนในครอบครัว (a member of a family) ถ้าไม่ใช่คนชาติของรัฐผู้รับยอมได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามที่ระบุไว้ในข้อ 37³ วรรค 1

อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1961 ซึ่งอนุวัติการโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต มิได้มีบทบัญญัติห้ามคู่สมรสนักการทูตประกอบอาชีพในประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐผู้รับ ดังนั้นการจะอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตทำงานในประเทศไทยจึงเป็นเรื่องที่แต่ละประเทศจะสามารถกำหนดเองได้ว่าจะอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติทำงานที่มีรายได้หรือไม่ อย่างไรก็ตามหากจะขอรับใบอนุญาตทำงาน หรือ work permit ในประเทศไทย กระทรวงแรงงานจะอนุญาตก็ต่อเมื่อชาวต่างชาติเข้ามาในราชอาณาจักรด้วยการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวเท่านั้น กอปรกับโดยทั่วไปนักการทูตตลอดจนคู่สมรสจะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรด้วยการตรวจลงตราประเภททูต หรือเข้ามาโดยอาศัยความตกลงยกเว้นการตรวจลงตรา

¹ United Nations Treaty Collection, 3. Vienna Convention on Diplomatic Relations Vienna, 18 April 1961 [Online], Available from:

<https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20I/Chapter%20III/III-3.en.pdf>.

² The person of a diplomatic agent shall be inviolable. He shall not be liable to any form of arrest or detention. The receiving State shall treat him with due respect and shall take all appropriate steps to prevent any attack on his person, freedom or dignity.

³ The member of the family of a diplomatic agent forming part of his household shall, if they are not nationals of the receiving State, enjoy the privileges and immunities specified in Article 29 to 36.

หนังสือเดินทางทูตหรือราชการ ดังนั้นคู่สมรสนักการทูตต่างชาติจึงไม่มีวีซ่าประเภทคนอยู่ชั่วคราว ซึ่งเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นในการขอรับใบอนุญาตทำงาน ดังนั้นหากจะอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติทำงานโดยรับการประทับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวในหนังสือเดินทางทูต ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าสามารถประทับการตรวจลงตราประเภทนี้ให้กับคู่สมรสที่ประสงค์จะทำงานได้ เนื่องจากกฎกระทรวงมหาดไทย กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการตรวจยกเว้นและการเปลี่ยนแปลงประเภทการตรวจลงตรา พ.ศ. 2545 ไม่ได้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับประเภทของหนังสือเดินทางที่จะยื่นขอรับการตรวจลงตราดังกล่าว อย่างไรก็ตามโดยที่ไม่เคยมีการกระทำดังกล่าวมาก่อน ผู้ศึกษา จึงเห็นว่าหากมีความตกลงเรื่องการทำงานของคู่สมรสนักการทูตต่างชาติก็จะทำให้หน่วยราชการ ผู้ปฏิบัติมีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน ที่ผ่านมามีหลายประเทศได้ทำบาทามเสนอขอทำความตกลงให้ คู่สมรสนักการทูตชาติตนสามารถทำงานในประเทศไทยได้โดยยังคงถือหนังสือเดินทางทูต อาทิ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส สเปน ฯลฯ

ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ประเทศไทยยังไม่มีความตกลงระหว่างประเทศกับประเทศใดในเรื่องการทำงานของคู่สมรสนักการทูตต่างชาติ คือ สถานทูตต่างชาติจำเป็นต้องอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตของตนซึ่งเพิ่งเดินทางเข้าประเทศไทยด้วยหนังสือเดินทางทูต ออกจากประเทศไทยไปอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเดินทางกลับเข้าประเทศไทยในฐานะคู่สมรสนักการทูตเช่นครั้งแรก แต่ครั้งนี้ถือหนังสือเดินทางธรรมดา กลับเข้ามาพร้อมการตรวจลงตราแบบคนอยู่ชั่วคราวเพื่อที่จะสามารถขอใบอนุญาตทำงานจากกระทรวงแรงงานได้ ในช่วงระยะเวลาที่นักการทูตปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย ซึ่งสถานทูตต่างประเทศในประเทศไทยโดยหลักการไม่ต้องการให้เกิดกรณีเช่นนี้ เพราะคู่สมรสควรถือหนังสือเดินทางทูตเช่นเดียวกับนักการทูต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษารวบรวมข้อกฎหมาย และขั้นตอนการปฏิบัติของส่วนราชการ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของคู่สมรสนักการทูตที่มาปฏิบัติหน้าที่ตัวแทนทางทูต หรือที่เรียกกันทั่วไปว่ามาประจำการในประเทศไทย

1.2.2 เพื่อศึกษาข้อดีข้อเสียของการอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติในประเทศไทย ทำงานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภาพรวม เนื่องจากประเทศไทยได้รับการทาบทามให้ทำความตกลงในลักษณะนี้จากประเทศอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษากฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายและระเบียบของไทยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวแทนทางทูต หน้าที่ของตัวแทนทางทูต เอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูตของตัวแทนทางทูต เพื่อกำหนดเงื่อนไขในการทำงานของคู่สมรสนักการทูตที่มาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย โดยไม่รวมถึงคณะผู้แทนถาวรประจำองค์การระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย โดยศึกษาจาก Vienna Convention on Diplomatic Relations 1961 พระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ระเบียบกระทรวงการต่างประเทศว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจลงตราชนิดใช้ได้หลายครั้งแก่

ผู้ถือหนังสือเดินทางทูตและหนังสือเดินทางราชการ พ.ศ. 2547 เอกสารภายในกระทรวงการต่างประเทศ โดยจะไม่นำอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล ค.ศ. 1963 มาศึกษาเนื่องจากตามอนุสัญญาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุลกำหนดไว้โดยสรุปได้ว่าเจ้าพนักงานกงสุลไม่ได้รับความคุ้มครองจากเขตอำนาจศาลในทุกกรณีที่มิได้เป็นการปฏิบัติหน้าที่ทางกงสุล ดังนั้น คู่สมรสของเจ้าพนักงานกงสุลจึงไม่มีประเด็นที่จะต้องนำมาศึกษาในเรื่องการทำงานของคู่สมรสนักการทูตต่างชาติในกรณีนี้

1.4 คำถามการศึกษา

คู่สมรสนักการทูตต่างชาติสามารถทำงานในประเทศไทยได้หรือไม่ และควรทำอย่างไรเพื่ออนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตทำงานในประเทศไทย การอนุญาตให้ทำงานได้นั้นควรมีเงื่อนไขใดบ้าง

1.5 ประโยชน์ของการศึกษา

เพื่อประโยชน์ในการกำหนดท่าที การเจรจาต่อรองของประเทศไทยในการทำความตกลงเพื่อสนับสนุนให้การทำงานของคู่สมรสเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบภายในของไทย

1.6 นิยามศัพท์

นักการทูตต่างชาติในบริบทของการศึกษานี้ หมายถึง ตัวแทนทางทูตหรือ a diplomatic agent ซึ่งอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1963 ข้อ 1 (d) และ (e) หมายถึง หัวหน้าของคณะผู้แทน หรือบุคคลในคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายทูตซึ่งมีตำแหน่งทางทูต ดังนั้น ในบริบทของการศึกษานี้ นักการทูตต่างชาติจึงหมายถึงตัวแทนทางทูตซึ่งมีตำแหน่งทางทูตและถือหนังสือเดินทางทูตของรัฐผู้ส่งเพื่อมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยและไม่ใช่บุคคลในคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ หรือฝ่ายบริการ ซึ่งตามข้อ 8 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ กำหนดว่าโดยหลักการตัวแทนทางทูตต้องไม่ใช่คนที่มีสัญชาติไทย เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากประเทศไทยก่อน

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวาระธรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 หลักการให้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันเท่าที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ (functional necessity theory)

กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการทูต หรือ Diplomatic Law ตามที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1961 (Vienna Convention on Diplomatic Relations 1961) ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 1961 และให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 23 มกราคม ค.ศ. 1985⁴ โดยประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต พ.ศ. 2527 เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2527 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 101 ตอนที่ 131 หน้า 1 ลงวันที่ 26 กันยายน 2527 เพื่ออนุวัติการให้อนุสัญญากรุงเวียนนาดังกล่าวข้างต้นมีผลบังคับใช้ในประเทศไทย โดยอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ได้กำหนดไว้ในอารัมภบทว่า การให้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันเท่าที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่⁵ และยังได้เน้นย้ำในข้อ 25 ว่า “The receiving State shall accord full facilities for the performance of the functions of the mission.” เช่นนี้ จึงถือได้ว่าการให้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูตแก่ตัวแทนทางทูตเป็นไปเท่าที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเต็มประสิทธิภาพ หรือ “functional necessity of diplomatic privileges and immunities for the efficient conduct of international relations”⁶

2.1.2 หลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ (reciprocity)

เป็นหลักในการดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งแต่ละประเทศต้องปฏิบัติในลักษณะต่างตอบแทน และเป็นหลักการที่ยอมรับกันเป็นการทั่วไป ซึ่งหมายความว่าหากไทยทำความตกลงสองฝ่ายกับประเทศหนึ่งเพื่ออนุญาตให้คู่สมรสของนักการทูตต่างชาติอีกชาติหนึ่งซึ่งมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย สามารถทำงานได้ เช่นนี้ คู่สมรสของนักการทูตไทยซึ่งไปปฏิบัติหน้าที่ตัวแทนทางทูตที่ประเทศนั้น ย่อมสามารถทำงานในต่างประเทศนั้นได้

⁴ United Nations Treaty Collection, 3. Vienna Convention on Diplomatic Relations Vienna, 18 April 1961 [Online], Available from:

<https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20I/Chapter%20III/III-3.en.pdf>.

⁵ Realizing that the purpose of such privileges and immunities is not to benefit individuals but to ensure the efficient performance of the functions of diplomatic missions as representing States.

⁶ Malcom N. Shaw, International Law, 3rd Edition (Cambridge University Press, 1995), p. 463

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1961 ซึ่งเป็นอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายการทูต หรือ Diplomatic law ซึ่งประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต พ.ศ. 2527 อนุวัติการอนุสัญญาดังกล่าว เพื่อศึกษาว่าตัวแทนทางทูตที่เข้ามาประจำการในประเทศไทยได้รับเอกสิทธิ์ความคุ้มกันมากน้อยเพียงใด เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนทางทูต เพื่อนำมาประกอบการกำหนดเงื่อนไขหากจะอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติซึ่งได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันเช่นเดียวกับนักการทูต ทำงานในประเทศไทยได้

บทที่ 3 ผลการศึกษา

ในทัศนะของผู้ศึกษาตลอดจนข้าราชการรุ่นใหม่ ๆ หรือข้าราชการที่เคยปฏิบัติราชการในกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ซึ่งต่อมาได้รับมอบหมายให้ไปประจำการต่างประเทศและครบวาระกลับมารับราชการในประเทศไทย มีความเห็นว่าคู่สมรสของนักการทูตต่างชาติมีศักยภาพ ความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น หากคู่สมรสประสงค์จะประกอบอาชีพในระหว่างการติดตามนักการทูต ก็ควรได้รับโอกาสให้ประกอบอาชีพได้

โดยที่อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1961 ซึ่งมีพระราชบัญญัติว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต พ.ศ. 2527 เป็นกฎหมายอนุวัติการ ไม่ได้ห้ามคู่สมรสประกอบอาชีพในรัฐผู้รับ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องนโยบายของประเทศไทยว่าจะอนุญาตให้คู่สมรสของนักการทูตต่างชาติทำงานได้หรือไม่ ซึ่งหากมีนโยบายเห็นชอบก็สามารถทำได้โดยการทำความตกลงสองฝ่ายระหว่างไทยกับประเทศที่มาทาบทามขอทำความตกลง ซึ่งปัจจุบันมีหลายประเทศขอทาบทามทำความตกลงดังกล่าวกับประเทศไทย ตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ซึ่งปัจจุบันมีมากมายหลายประเทศได้ทำความตกลงสองฝ่ายระหว่างกันเพื่อกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตทำงานในประเทศของตน

ผู้ศึกษาเห็นว่าการทำงานตกลงอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติในประเทศไทยทำงานได้จะมีประโยชน์หลายประการ

3.1 ประโยชน์ของการทำความตกลงอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติทำงาน

3.1.1 เป็นการจัดระเบียบการทำงานของคู่สมรสนักการทูต เพื่อให้อยู่ในกรอบของกฎหมายไทย ซึ่งคู่สมรสอาจทำงานอยู่แล้วโดยกระทรวงการต่างประเทศ ไม่มีข้อมูล หากมีการทำความตกลงดังกล่าวก็จะสามารถบริหารจัดการให้เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ให้มีการชำระภาษีรายได้ หรือยื่นแบบแสดงภาษีรายได้ ทำประกันสังคม และที่สำคัญคือหากมีความตกลงระหว่างกันจะสามารถกำหนดให้รัฐผู้ส่งต้องสละเอกสิทธิ์และความคุ้มกันเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของคู่สมรสไว้ โดยแจ้งชัด ซึ่งเท่ากับคุ้มครองนายจ้างไทยให้สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีตลอดจนได้รับค่าชดเชยจากความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดการทำงานของคู่สมรสดังกล่าวได้รวดเร็วขึ้น

3.1.2 ไทยอาจได้แรงงานที่มีคุณภาพ (skilled labour) และตรวจสอบได้ (accountability of labour) เช่น หากเป็นการสอนภาษาต่างประเทศ ก็จะได้ผู้สอนที่เป็น native speaker ซึ่งนอกจากรู้ภาษาอย่างดียังรู้จริงด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี และการทำความตกลงยังสามารถกำหนดให้มีการขออนุญาตทำงานจากกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งทางการไทยจะเป็นผู้มีดุลพินิจว่าจะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ทำงานประเภทใด อาชีพใดได้ ต่างกับกรณีไม่มีความตกลง ซึ่งคู่สมรสจะไม่ต้องขออนุญาตกระทรวงการต่างประเทศแต่อย่างใด ทำให้ประเทศไทยสามารถควบคุมความเหมาะสมของอาชีพที่คู่สมรสประสงค์จะทำ ความตกลงดังกล่าวจะกำหนดให้สถานทูตต้องแจ้ง

ตำแหน่งหรือลักษณะงาน Job description ต่อกระทรวงการต่างประเทศของรัฐผู้รับ เพื่อขออนุมัติก่อนเสมอ ไทยจึงสามารถพิจารณาได้ว่าอาชีพดังกล่าวเป็นวิชาชีพที่ต่อผลประโยชน์ของไทยหรือไม่ ขัดต่อความมั่นคง หรือกระทบความสัมพันธ์ไทยหรือไม่ ในทำนองเดียวกัน เมื่อเป็นความตกลงในลักษณะต่างตอบแทน ไทยก็สามารถพิจารณาได้ว่าอาชีพที่คู่สมรสของนักรบการทูตไทยที่ประจำการอยู่ในต่างประเทศ จะเป็นงานที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและฐานะของการเป็นตัวแทนทางทูตหรือไม่ เนื่องจากคู่สมรสของไทยก็ต้องขออนุญาตกระทรวงหรือมีหนังสือนำของสถานทูตไทยไปยังกระทรวงการต่างประเทศ ของรัฐผู้รับก่อนเช่นกัน ซึ่งลักษณะการขอ work authorization เช่นนี้จะ เป็นกลไกที่ช่วยควบคุมทั้งในฐานะรัฐผู้รับและรัฐผู้ส่ง

3.1.3 หากเปิดโอกาสให้คู่สมรสทำงานได้ ย่อมเป็นมูลเหตุจูงใจประกอบการตัดสินใจให้ คู่สมรสติดตามไปอยู่เป็นครอบครัวกับนักรบการทูตสูงขึ้น เนื่องจากปัจจุบันคู่สมรสนักรบการทูตมีความ หลากหลายด้านการศึกษา เชื้อชาติ สัญชาติ มีทักษะและพร้อมที่จะทำงานหากมีโอกาสเปิดให้ ในทาง กลับกัน หากติดตามไปอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวแล้วไม่สามารถทำงานได้ ย่อมเกิดความล้มเหลวไม่ยากไป จากการสอบถามนักรบการทูตที่มีคู่สมรส มีหลายคนตอบว่าคู่สมรสของตนเองซึ่งเคยทำงาน ครั้นเมื่อมา ประจำการไม่สามารถทำงานได้ จะก่อให้เกิดผลกระทบด้านจิตใจ และสร้างความตึงเครียดใน ครอบครัวเป็นอย่างมาก และอาจใช้เวลานานในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และสังคมใหม่ ๆ บางรายหาทางออกด้วยการยกเลิกการติดตาม เพื่อกลับไปทำงานเช่นเดิม ซึ่งบางครั้งอาจเป็นส่วนหนึ่งของ สาเหตุที่ครอบครัวจะมีโอกาสแตกแยกเพิ่มขึ้น ดังนั้น โอกาสในการทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ย่อมมีส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว และส่งผลให้นักรบการทูตสามารถปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เมื่อปราศจากข้อห่วงกังวล

3.1.4 ในมุมมองของคู่สมรส หากคู่สมรสสามารถทำงานได้ คู่สมรสผู้นั้นจะสามารถ ปรับตัวเข้าสู่สังคมสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ได้เร็วขึ้น สามารถหารายได้ช่วยครอบครัว ทำให้รู้สึกว่าคุณค่ามากขึ้น

3.1.5 ในการทำความตกลงเพื่อให้คู่สมรสนักรบการทูตต่างชาติสามารถประกอบอาชีพได้นั้น รัฐคู่ภาคีฝ่ายหนึ่งย่อมกำหนดให้อีกรัฐหนึ่งสละเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูตทางแพ่งทางปกครอง หรือทางอาญาตามที่ทั้งสองประเทศเห็นเหมาะสม การกำหนดโดยชัดแจ้งเช่นนี้ ถือเป็น การคุ้มครองผลประโยชน์ของบุคคลทั่วไปที่อาจได้รับความเสียหายจากการทำงานของคู่สมรสดังกล่าว เรียกร้อง ค่าชดเชยความเสียหายผ่านการดำเนินคดีทางแพ่งทางปกครองหรือทางอาญาได้ แต่หากไม่มีความตกลง ประเภทนี้ ทั้งที่โดยข้อเท็จจริงปรากฏว่าคู่สมรสก็ทำงานอยู่แล้วเป็นการทั่วไป หากมีการเรียกร้อง ค่าเสียหาย การฟ้องร้องพิจารณาคดี คู่สมรสนักรบการทูตย่อมอ้างเอกสิทธิ์ความคุ้มกันได้ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต

3.1.6 ในภาพรวมของประเทศไทย การทำความตกลงเพื่อให้คู่สมรสนักรบการทูตต่างชาติ สามารถประกอบอาชีพได้ ถือเป็น การส่งเสริม และกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ชัดเจนเป็น รูปธรรม สามารถนำไปใช้ได้ทันที เนื่องจากความตกลงดังกล่าวสามารถสนองตอบนโยบายของอีก ประเทศหนึ่ง ที่ต้องการอำนวยความสะดวก และเอื้ออำนวยให้กับสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของ ครอบครัวนักรบการทูตชาติตน ความตกลงประเภทนี้จึงเป็นสิ่งที่ต่างประเทศสนใจหาบทามประเทศไทย ให้พิจารณาจัดทำมาเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน (แตกต่างจากความตกลงประเภทอื่น

ที่ได้มีการลงนามทำความตกลงเชิงสัญลักษณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่ไม่นำมาสานต่อในทางปฏิบัติ หรืออาจปฏิบัติตามความตกลงเพียงสองสามปีต่อครั้ง เช่น การแลกเปลี่ยนการเยือนของหน่วยงานระดับสูง เป็นต้น) นอกจากนี้ ไทยอาจใช้กรณีนี้เป็นประเด็นการขอเจรจาแลกเปลี่ยนในด้านอื่นที่ไทยเห็นว่าเป็นประโยชน์กับฝ่ายไทยได้ เช่น การให้ความอนุเคราะห์ด้านเอกสิทธิ์หรือการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ให้กับสถานทูตไทยในต่างประเทศทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3.1.7 โดยที่การทำความตกลงดังกล่าวเป็นไปในลักษณะต่างตอบแทน ดังนั้น คู่สมรสของนักการทูตไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศก็จะได้รับการอนุญาตให้มีโอกาสประกอบอาชีพในต่างประเทศได้เช่นกัน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อดีที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การเจรจาจัดทำความตกลงเพื่อให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติสามารถทำงานที่มีรายได้ในประเทศไทยนั้น จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ควรกำหนดเงื่อนไขหรือจำกัดเงื่อนไขในการอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติทำงานในประเทศไทย รวมทั้งศึกษาว่ามีกฎหมายหรือกฎระเบียบใดที่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อไป ก่อนที่จะจำกัดเงื่อนไขของกรณีการทำงานของคู่สมรสดังกล่าว จึงจำเป็นต้องพิจารณาหน้าที่ของนักการทูตต่างชาติ ตลอดจนเอกสิทธิ์และความคุ้มกันของนักการทูตประกอบด้วย

3.2 หน้าที่ของนักการทูตต่างชาติ

อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต ค.ศ. 1961 อนุวัติการโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต พ.ศ. 2527 ข้อ 3 ให้คณะทูตมีหน้าที่เป็นผู้แทนของรัฐ คุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐที่ตนเป็นผู้แทนหรือที่เรียกกันทั่วไปว่ารัฐผู้ส่ง เป็นผู้เจรจาติดต่อสัมพันธ์กับรัฐบาลไทย รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่ไม่ขัดต่อกฎหมายเกี่ยวกับประเทศไทยและรายงานไปยังประเทศที่ตนเป็นผู้แทน ส่งเสริมความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐผู้รับกับประเทศที่ตนเป็นผู้แทน นักการทูตต่างชาติในประเทศไทยยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ทางกงสุล เช่น การออกหนังสือเดินทาง การออกเอกสารเดินทางให้แก่คนชาติประเทศตน หรือตรวจลงตรา ให้กับผู้ประสงค์จะเดินทางไปยังประเทศตน รวมถึงการรับรองเอกสารเพื่อนำไปใช้ในประเทศตน รวมทั้งการทำหน้าที่นายทะเบียน จดทะเบียนการเกิด การสมรส ฯลฯ ซึ่งการทำหน้าที่เช่นนี้ต้องไม่ขัดกับกฎหมายหรือกฎระเบียบของประเทศไทย นอกจากนี้อนุสัญญากรุงเวียนนา ข้อ 41 ยังกำหนดให้นักการทูตต่างชาติมีหน้าที่เคารพกฎหมาย กฎระเบียบของประเทศไทย และต้องไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศไทย

3.3 เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของนักการทูตต่างชาติ

การปฏิบัติหน้าที่ของนักการทูตต่างชาติในประเทศไทยเช่นที่กล่าวไว้ในข้อ 3.2 จะเกิดขึ้นไม่ได้หากรัฐผู้รับซึ่งในกรณีนี้ คือประเทศไทยไม่อำนวยความสะดวกโดยการให้เอกสิทธิ์ความคุ้มกันแก่นักการทูตต่างชาติ หรือตัวแทนทางทูตเหล่านี้ตามที่ได้กำหนดไว้พระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และ

ความคุ้มกันทางทูต พ.ศ. 2527 มาตรา 3⁷ กอปรกับอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ข้อ 29 ถึงข้อ 42 สรุปได้ว่า นักการทูตต่างชาติที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยจะได้รับเอกสิทธิ์หรือสิทธิพิเศษ ที่ประเทศไทยให้กับนักการทูตต่างชาติเพื่อเป็นการรับประกันให้นักการทูตต่างชาติว่าจะสามารถดำรงชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปราศจากข้อกั้วลจากอำนาจรัฐของประเทศไทยและยังได้รับความคุ้มกันทางทูตซึ่งหมายความว่า นักการทูตต่างชาตินั้น จะได้รับการยกเว้นจากอำนาจศาลไทย และกระบวนการทางปกครองของไทย

3.3.1 เอกสิทธิ์ของนักการทูตต่างชาติ⁸ ได้แก่

1) การยกเว้นอากรและการนำเข้าของใช้ส่วนตัว เครื่องใช้ในบ้าน รถยนต์ส่วนบุคคล 1 คัน (โดยมีระยะเวลาปลอดภาษี 5 ปี กล่าวคือภายใน 5 ปี หากจะโอนกรรมสิทธิ์ให้กับบุคคลทั่วไปซึ่งไม่มีเอกสิทธิ์ ผู้รับโอนจะต้องชำระอากรศุลกากร และภาษีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในส่วนที่ได้รับยกเว้นมาก่อน โดยคิดราคาขณะโอนหลังหักค่าเสื่อมราคา) รถจักรยานยนต์ 1 คัน โดยรถจักรยานยนต์ไม่ได้กำหนดระยะเวลาปลอดภาษีการนำเข้า ดังนั้นหากโอนให้บุคคลทั่วไป ผู้ซื้อต้องชำระอากรศุลกากร และภาษีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ของราคารถจักรยานยนต์ขณะโอนนั้น⁹

2) การยกเว้นอากรนำเข้าและการขออนำเข้าเครื่องตีแม่แอลกอฮอล์และบุหรี ซึ่งมีโควต้าตามที่กระทรวงการต่างประเทศของไทยกำหนด

3) การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มของเครื่องใช้ อุปกรณ์ และวัสดุต่าง ๆ เฉพาะที่เป็นของสำนักงาน

4) การยกเว้นภาษีสรรพสามิตน้ำมัน

5) การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการเข้าระบบประกันสังคมของประเทศไทย

3.3.2 ความคุ้มกันทางทูตของนักการทูตต่างชาติ ได้แก่

1) นักการทูตต่างชาติในประเทศไทยจะถูกละเมิดมิได้ นักการทูตต่างชาติจะไม่ถูกจับกุม หรือไม่ถูกกักขังในรูปแบบใด ประเทศไทยต้องปฏิบัติต่อนักการทูตต่างชาติด้วยความเคารพตามสมควร และดำเนินการตามที่เหมาะสมทั้งมวลที่จะป้องกันการประทุษร้ายใด ๆ ต่อตัวบุคคล เสรีภาพ หรือเกียรติของนักการทูตต่างชาติ¹⁰

⁷ มาตรา 3 ให้รัฐผู้ส่งคณะผู้แทน คณะผู้แทน หัวหน้าคณะผู้แทน บุคคลในคณะผู้แทน บุคคลในคณะเจ้าหน้าที่ของคณะผู้แทน บุคคลในคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายทูต ตัวแทนทางทูต บุคคลในคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการและฝ่ายวิชาการ บุคคลในคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการ สมาชิกในครอบครัวของบุคคลในคณะผู้แทน และคนรับใช้ส่วนตัว รวมตลอดถึงสถานที่ ททรัพย์สิน และบรรณสารของคณะผู้แทนของบุคคลในคณะผู้แทน หรือของสมาชิกในครอบครัวของบุคคลในคณะผู้แทน ตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ซึ่งทำเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2504 ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูตตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาดังกล่าว

⁸ กรมพิธีการทูต, คู่มือเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต/ทางกงสุล ตอน : สิทธิของบุคคล (กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ), หน้า 8.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

¹⁰ Article 29 of the Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961.

2) นักการทูตต่างชาตินี้จะได้รับความคุ้มกันจาก (1) เขตอำนาจทางอาญาของประเทศไทย โดยไม่มีข้อยกเว้น นอกจากนี้ นักการทูตต่างชาตินี้ ยังได้รับความคุ้มกันจาก (2) เขตอำนาจทางแพ่งและ (3) ทางปกครองของประเทศไทยด้วย ซึ่งความคุ้มกันกรณีเขตอำนาจทางแพ่งและทางปกครองนั้นมีข้อยกเว้นตามอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ข้อ 31 ดังนี้

(ก) หากเป็นการดำเนินคดีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองอสังหาริมทรัพย์ส่วนตัว เช่น โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง บ้าน หรือที่ดิน ในประเทศไทย เว้นแต่กรณีครอบครองในนามของประเทศที่ตนเป็นตัวแทน เพื่อความมุ่งประสงค์ของคณะผู้แทน

(ข) การดำเนินคดีเกี่ยวกับการสืบมรดกซึ่งเกี่ยวพันถึงตัวแทนทางทูตในฐานะผู้จัดการมรดกโดยพินัยกรรม ผู้จัดการมรดกโดยศาลตั้ง ทายาทหรือผู้รับมรดกในฐานะเอกชน ไม่ใช่ในนามของประเทศตนเป็นตัวแทน

(ค) การดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจกรรมใดในทางวิชาชีพ หรือพาณิชย์ซึ่งนักการทูตต่างชาติได้กระทำในประเทศไทย นอกเหนือจากหน้าที่การงานของตน ซึ่งโดยปกติแล้วนักการทูตต่างชาติจะต้องไม่ปฏิบัติกิจกรรมใดทางวิชาชีพหรือพาณิชย์เพื่อประโยชน์ส่วนตนในประเทศไทย¹¹

3) นักการทูตต่างชาติไม่ต้องให้การในฐานะเป็นพยาน

4) นักการทูตต่างชาติได้รับความคุ้มกันจากเขตอำนาจทางบริหารของประเทศไทย เกี่ยวกับมาตรการบังคับคดี เว้นแต่กรณีที่เป็นไปตาม (ก) (ข) และ (ค) อย่างไรก็ตามหากประเทศไทยจะใช้มาตรการในการบังคับคดีเช่นนี้ ก็จะต้องไม่ขัดกับหลักความละเมิดมิได้ ในตัวบุคคลของนักการทูตต่างชาติ หรือที่อยู่อาศัยของนักการทูตต่างชาติ ตามที่กำหนดในข้อ 29 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ หมายความว่านักการทูตต่างชาตินั้น จะไม่ถูกจับกุม ไม่ถูกกักขัง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

5) แม้นักการทูตต่างชาติได้รับความคุ้มกันจากอำนาจศาลของประเทศไทย แต่นักการทูตต่างชาตินั้น ไม่ได้รับความคุ้มกันจากอำนาจศาลของประเทศตนเอง ซึ่งหลักการในเรื่องนี้เป็นหลักการที่สมเหตุสมผลอย่างยิ่ง เนื่องจากเมื่อนักการทูตต่างชาติกลับไปประเทศตนเอง ย่อมพ้นสภาพการเป็นนักการทูต และมีฐานะเป็นเพียงพลเมืองของรัฐตนหรือจึงย่อมไม่อาจอยู่เหนือกฎหมายได้

เมื่อพิจารณาจากการให้ความเอกสิทธิ์และคุ้มกันทางทูตแก่นักการทูตต่างชาติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 31 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ซึ่งได้กล่าวถึงข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการดำเนินความสัมพันธ์ทางทูตได้นำหลักการของ functional necessity theory มาใช้กับการให้เอกสิทธิ์และความคุ้มกันกับตัวแทนทางทูตเท่าที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ตัวแทนเพื่อประสิทธิภาพในการทำงานเท่านั้น หากเป็นกรณีเพื่อกิจการส่วนตน หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตนของนักการทูตต่างชาติแล้ว ย่อมไม่ได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกัน

¹¹ Article 42 of the Vienna Convention of Diplomatic Relations, 1961

A diplomatic agent shall not in the Receiving State practice for personal profit any professional or commercial activity

3.4 เอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูตของบุคคลในครอบครัวนักการทูตต่างชาติ

อนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ข้อ 37¹² กำหนดว่าคนในครอบครัวของตัวแทนทางทูต ซึ่งประกอบเป็นส่วนหนึ่งของครัวเรือนถ้าไม่ใช่คนชาติของรัฐผู้รับ จะได้อยู่ใบบอกเอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามข้อ 29 ถึงข้อ 36 ดังนั้นคู่สมรสซึ่งรัฐผู้ส่งให้การรับรองว่าเป็นคู่สมรสของนักการทูตต่างชาติจึงย่อมได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันเช่นนักการทูต

3.5 การทำงานของคู่สมรสนักการทูตต่างชาติ

อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1961 ซึ่งมีพระราชบัญญัติว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต พ.ศ. 2527 เป็นกฎหมายอนุวัติการ ไม่มีข้อกำหนดใดห้ามคู่สมรสนักการทูตประกอบอาชีพในรัฐผู้รับ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องนโยบายของประเทศไทยว่าจะอนุญาตให้คู่สมรสของนักการทูตต่างชาติทำงานได้หรือไม่ ซึ่งหากมีนโยบายเห็นชอบก็สามารถทำได้โดยการทำความตกลงสองฝ่ายระหว่างไทยกับประเทศใดประเทศหนึ่งที่มาทาบทามขอทำความตกลงดังกล่าว ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าประเทศไทยจะได้ประโยชน์มากกว่าหากอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติทำงานที่มีรายได้ระหว่างที่นักการทูตต่างชาติปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย และจากการศึกษาพบว่าในทางปฏิบัติมีประเทศต่าง ๆ จำนวนมากได้จัดทำความตกลงในลักษณะต่างตอบแทนเพื่อให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติของอีกประเทศหนึ่งสามารถทำงานในอีกประเทศหนึ่งได้ ซึ่งพอสรุปขั้นตอนและเงื่อนไขของการอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตทำงานได้ดังนี้

3.5.1 กรณีประเทศแคนาดา¹³ กับประเทศอื่น

1) แคนาดาจัดทำความตกลงสองฝ่ายอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติที่ติดตามมาระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของนักการทูตทำงานได้ ตามหลักต่างตอบแทน โดยให้คู่สมรสนักการทูตมีโอกาสเข้าถึงตลาดแรงงานเหมือนอย่างคนชาติ โดยไม่มีข้อจำกัด ยกเว้นบางวิชาชีพที่ต้องการคุณสมบัติพิเศษ หรือเกี่ยวกับเหตุผลด้านความมั่นคง

2) ไม่ต้องขอใบอนุญาตทำงาน (work permit) จากหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน (เช่นกรณีของไทยคือกระทรวงแรงงาน) แต่กรมพิธีการทูต กระทรวงการต่างประเทศ แคนาดาจะออกหนังสือที่เรียกว่า “work authorization” ให้ โดยหนังสือเช่นนี้จะไม่มีกำหนดอายุ อย่างไรก็ตามกว่าจะประจำการของนักการทูต ซึ่งเป็นตัวการ ทั้งนี้ต้องแจ้งขอรับใบทำงานผ่านสถานทูตของตนพร้อมหลักฐานที่กำหนดไว้

3) คู่สมรสต้องเสียภาษีเงินได้และจ่ายค่าประกันสังคมสืบเนื่องจากรายได้หรือค่าตอบแทนที่ได้จากการจ้างงานและไม่ได้รับเอกสิทธิ์ความคุ้มกันทางแพ่ง ทางปกครองกรณีที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน แต่ยังคงได้รับคุ้มกันจากเขตอำนาจทางอาญา

¹² Article 37 of the Vienna Convention of Diplomatic Relations, 1961

1. The members of a family of a diplomatic agent forming part of his household shall, if they are not nationals of the receiving State, enjoy the privileges and immunities specified in Article 29 to 36.

¹³ Global Affairs Canada, Employment of family members of foreign representatives [Online], 2013, Available from: <http://www.international.gc.ca/protocol-protocole/policies-politiques/employment-emploi.aspx?lang=eng>.

4) คู่สมรสต้องสมัครเข้าระบบประกันสังคม และขอเลขประจำตัวผู้เอาประกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง

5) การทำงานอาสาสมัครไม่ต้องขออนุญาตหากไม่มีค่าตอบแทน เช่น การทำงานอาสาสมัครให้องค์กรการกุศล หรือมูลนิธิ อย่างไรก็ตามก็มีการไม่ได้รับค่าตอบแทนเพียงประการเดียวไม่ใช่ข้อพิจารณาว่าคู่สมรสจะทำงานอาสาสมัครดังกล่าวได้หรือไม่ นอกจากนี้จะต้องไม่ทำงานอาสาสมัครให้กับพรรคการเมืองหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวถือเป็นการแทรกแซงกิจการภายใน

แคนาดาได้ทำความตกลงสองฝ่ายกับประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ครอบครัวนักการทูตต่างชาติสามารถทำงานได้ โดยความตกลงที่แคนาดาทำกับแต่ละประเทศ ต่างทำขึ้นบนหลักถ้อยที่ถ้อยประวัติ หากแคนาดาได้รับการประวัติเช่นใด ก็จะทำให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติของอีกประเทศหนึ่งเช่นเดียวกัน โดยที่ความตกลงประเภทนี้เป็นความตกลงสองฝ่าย ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขข้อจำกัดของคู่สมรสนักการทูตแต่ละประเทศจึงมีความแตกต่างกันไป และไม่ถือว่าเป็นการเลือกประวัติ¹⁴ ที่ผ่านมาแคนาดาได้ทำความตกลงเรื่องการทำงานของครอบครัวนักการทูตต่างชาติกับประเทศต่าง ๆ จำนวนมากกว่า 80 ประเทศ เช่น ประเทศยุโรป กลุ่มเครือจักรภพ และกลุ่มลาตินอเมริกา เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร สวิตเซอร์แลนด์ สเปน เนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย อินเดีย ปากีสถาน บังกลาเทศ ศรีลังกา ฟิลิปปินส์ บรูไน ฯลฯ นอกจากนี้แคนาดาพยายามทาบทามขอทำความตกลงดังกล่าวกับประเทศไทยหลายครั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มี ความตกลงว่าด้วยการทำงานของคู่สมรสนักการทูตกับประเทศใด

3.5.2 กรณีของประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศอื่น¹⁵

1) สหรัฐอเมริกาทำความตกลงสองฝ่ายหรือ Bilateral Working Agreement (BWA) ซึ่งเป็นความตกลงแบบเป็นลายลักษณ์อักษร มีลักษณะเป็นทางการโดยสามารถทำในรูปแบบของหนังสือแลกเปลี่ยนหนังสือทางการทูตระหว่างกัน (exchange of Diplomatic Notes) เพื่อให้สมาชิกในครอบครัว หรือเฉพาะคู่สมรสนักการทูตสามารถทำงานที่มีรายได้ในอีกประเทศหนึ่ง และเลือกทำงานประเภทใดก็ได้ โดยปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับภายในของสหรัฐอเมริกา ยกเว้นงานที่มีข้อจำกัดเฉพาะ เช่น งานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง

กรณีที่มีความตกลงว่าด้วยการทำงานของคู่สมรสหรือ BWA เมื่อกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐได้รับคำขออนุญาตทำงานตามความตกลงดังกล่าว กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐจะส่งเรื่องต่อไปยัง US Customs and Immigration Service, Homeland Security เพื่อขอให้ออกใบอนุญาตทำงานให้กับคู่สมรสนักการทูตต่อไป

2) การทำข้อตกลงแบบไม่เป็นทางการ หรือที่สหรัฐอเมริกาเรียกว่า De Facto Arrangement ทำได้แม้สหรัฐกับอีกประเทศหนึ่งจะไม่ได้ทำความตกลงในรูปแบบของ Bilateral

¹⁴ Article 47 of the Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961

2. However, discrimination shall not be regarded as taking places:

(b) where by custom or agreement States extended to each other more favourable treatment than is required by the provisions of the present Convention.

¹⁵ U.S. Department of State, [Online], Available from: <http://www.state.gov/>.

Working Agreement หรือ BWA โดยกรณี De Facto Arrangement สถานทูตต่างประเทศซึ่งตั้งอยู่ในสหรัฐอเมริกาจะมีหนังสือขอให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการขอใบอนุญาตทำงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมกับแนบหนังสือเสนอให้คู่สมรสทำงานจากเอกชน (job offer) ประกอบการพิจารณาขอใบอนุญาตทำงาน อย่างไรก็ตามโดยที่การดำเนินการความสัมพันธ์ทางการทูตตามกฎหมายระหว่างประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานของการต่างตอบแทน หรือ reciprocity ดังนั้น เนื้อหาของหนังสือที่สหรัฐขอรับใบอนุญาตทำงานให้กับคู่สมรส จึงมักมีข้อความปรากฏว่า เมื่อใดก็ตามที่ฝ่ายไทยหรือรัฐผู้รับร้องขอใบอนุญาตทำงานให้กับคู่สมรส นักการทูตของตนซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาในเวลาใดก็ตาม เมื่อนั้นสหรัฐอเมริกาจะพิจารณาให้ใบอนุญาตทำงานแก่คู่สมรสของนักการทูตประเทศนั้น เช่นเดียวกัน

ข้อแตกต่างระหว่างความตกลงแบบ Bilateral Working Agreement หรือ BWA กับ De Facto Arrangement มีความแตกต่างเพียงประการเดียวกล่าวคือหากมี Bilateral Working Agreement ระหว่างกัน สถานทูต หรือกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถยื่นขอใบอนุญาตทำงาน หรือ work permit ให้กับคู่สมรสนักการทูตที่ไปประจำการได้ก่อนที่จะได้รับ job offer ในขณะที่การจัดทำ De Facto Arrangement คู่สมรสนั้นจะต้องได้รับ job offer เสียก่อนแล้วจึงจะมาขอรับใบอนุญาตทำงานได้

3) ทั้งนี้คู่สมรสที่ทำงานประกอบอาชีพที่มีรายได้จากทั้งสองกรณีข้างต้นย่อมเข้าระบบการประกันสังคมหรือระบบแรงงานเกี่ยวกับการจ้างงาน การจ่ายประกันสังคม การเสียภาษีเงินได้จากการประกอบอาชีพ และไม่ได้รับเอกสิทธิ์ความคุ้มกันทางแพ่งทางปกครองที่เกิดขึ้นจากการจ้างงาน โดยยังคงความคุ้มกันจากเขตอำนาจทางอาญา

สหรัฐอเมริกาได้ทำความตกลงทั้งสองลักษณะกับประเทศต่าง ๆ เป็นจำนวนมากกว่า 80 ประเทศทั้งในทวีปยุโรป ทวีปแอฟริกา ทวีปเอเชีย รวมทั้งประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน เช่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม เป็นต้น

3.5.3 กรณีสหรัฐอเมริกากับประเทศไทย

ประเทศไทยยังไม่มีความตกลงว่าด้วยการประกอบอาชีพที่มีรายได้ของคู่สมรส นักการทูตต่างชาติดังประเทศใดแต่สหรัฐอเมริกาเคยทาบตามขอทำความตกลงกับประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง ระหว่างที่ยังไม่มีความตกลง คู่สมรสนักการทูตสหรัฐที่ติดตามมาอยู่ในประเทศไทย หากประสงค์จะทำงาน ในทางปฏิบัติคู่สมรสจะต้องเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยด้วยหนังสือเดินทางทูตและกลับเข้ามาด้วยหนังสือเดินทางธรรมดาพร้อมประเภทการตรวจลงตราสำหรับการทำงานของคนต่างชาติ ซึ่งได้แก่ประเภทคนอยู่ชั่วคราว หรือ non immigrant visa เพื่อขอรับใบอนุญาตสำหรับการทำงานกับกระทรวงแรงงานต่อไป ซึ่งสถานทูตสหรัฐเห็นว่า กรณีเช่นนี้ก่อให้เกิดความไม่สะดวกและซับซ้อนอย่างมาก (complicated and unfortunate)

ล่าสุดเมื่อสองสามปีที่ผ่านมามีคู่สมรสนักการทูตไทยในสหรัฐซึ่งเป็นนักวิจัยวิทยาศาสตร์ผู้มีความรู้ความสามารถของกระทรวงวิทยาศาสตร์ได้ลาติดตามนักการทูตซึ่งเป็นข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ และต่อมาตัวคู่สมรสได้รับเชิญให้ไปเป็น visiting scientist ที่สถาบันวิทยาศาสตร์ชั้นนำของโลก เพื่อทำงานวิจัยสัปดาห์ละ 3 – 5 วัน โดยการทำงานวิจัยดังกล่าวได้รับอนุญาตจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ต้นสังกัดในประเทศไทย เนื่องจากกระทรวงวิทยาศาสตร์เห็นว่า

เป็นประโยชน์ทั้งต่อวงการวิทยาศาสตร์โลกและต่อวิทยาศาสตร์การแพทย์ของประเทศไทย ต่อมา สถาบันวิทยาศาสตร์สหรัฐอเมริกาประสงค์จะบรรจุคณาจารย์ ในตำแหน่ง adjunct faculty position ที่มีอำนาจหน้าที่มากกว่าการเป็น visiting scientist แต่กลับไม่สามารถจะบรรจุคณาจารย์นั้นได้ เนื่องจากไม่สามารถขอใบอนุญาตทำงานให้กับนักวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นผู้สมรสของนักการทูตไทยได้ ทั้งนี้ กรณีนี้จึงถือเป็นการเสียประโยชน์ทุกฝ่าย เนื่องจากการทำงานในตำแหน่ง adjunct faculty นี้ จะทำให้คณาจารย์ดังกล่าวสามารถสอนหนังสือ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนักศึกษา หรือเข้าร่วมโครงการวิจัยกับภาคเอกชนที่ใช้งบประมาณสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัย ซึ่งไม่สามารถทำได้ทั้งสิ้น เนื่องจาก คณาจารย์นั้น ไม่ได้รับ employment authorization ใดๆก็ดี คณาจารย์นักการทูตที่ยินดีที่จะปฏิบัติงานแม้จะไม่ได้รับค่าตอบแทน ในตำแหน่ง visiting scientist ต่อไป ทั้งยังต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการเดินทางไปทำงานดังกล่าวเดือนละ 400 เหรียญสหรัฐ เนื่องจากเห็นว่า ผลงานวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยในอนาคต กรณีนี้จึงเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

จะเห็นได้ว่า แม้บางส่วนจะมีข้อคิดเห็นแย้งว่าประเทศไทยจะได้ประโยชน์จากความตกลงว่าด้วยการประกอบอาชีพของคณาจารย์นักการทูตน้อยกว่าประเทศคู่ภาคี เนื่องจากคณาจารย์นักการทูตไทยในแง่ของจำนวนคนที่จะมีคุณภาพ ศักยภาพ หรือมีเวลาไปประกอบอาชีพที่มีรายได้ มีจำนวนน้อย แต่ถึงจะมีน้อยในเชิงปริมาณแต่หากสามารถอนุญาตให้ทำงานได้ ก็เป็นงานที่มีคุณภาพสูงมีประโยชน์ในภาพรวม ซึ่งปัจจุบันเริ่มมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไทยได้ การทำความเข้าใจทั้งสองฝ่ายในลักษณะต่างตอบแทนหรือถ้อยทีถ้อยอาศัยประติบัติ จึงเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ และควรทำเป็นอย่างยิ่งในทัศนะของผู้ศึกษา

3.5.4 เงื่อนไขที่ควรกำหนดไว้ในร่างความตกลงสองฝ่ายหากจะให้คณาจารย์นักการทูตต่างชาติในประเทศไทยสามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้

1) การอนุญาตให้ประกอบอาชีพจะให้เฉพาะคณาจารย์นักการทูตเท่านั้นมีสิทธิ โดยไม่รวมถึงสมาชิกในครอบครัวอื่น เช่นบุตรของนักการทูต เนื่องจากบางประเทศมีการทำความตกลงอนุญาตให้บุตรซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว (members of a family) ทำงานได้ ซึ่งในกรณีของประเทศไทยควรให้เฉพาะคณาจารย์นักการทูตต่างชาติเท่านั้น ทั้งนี้หากในอนาคตประเทศไทยรับรองสถานะของคณาจารย์เพศเดียวกันของนักการทูตต่างชาติ ก็ให้คณาจารย์เพศเดียวกันซึ่งได้รับการรับรองถึงสถานะความสมบูรณ์ของการสมรสจากรัฐผู้ส่งนั้น มีสิทธิในการประกอบอาชีพเช่นกัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะไม่ครอบคลุมถึงเรื่องคณาจารย์เพศเดียวกันแต่ประการใด

2) ใช้หลักถ้อยทีถ้อยอาศัยหรือหลักประติบัติต่างตอบแทนในการพิจารณาอนุญาตให้ประกอบอาชีพของคณาจารย์หรือหลัก reciprocity ดังนั้น หากประเทศไทยให้คณาจารย์นักการทูตต่างชาติสถานทูตใดทำงานในประเทศไทยได้ ในทำนองเดียวกันประเทศนั้นก็จะต้องอนุญาตให้ คณาจารย์นักการทูตไทยซึ่งไปประจำการยังประเทศนั้น ทำงานได้เช่นกัน

3) การติดต่อในเรื่องการทำงานของคณาจารย์ให้ทำผ่านกรมพิธีการทูต กระทรวงการต่างประเทศ พร้อมหนังสือรับรองสถานะของคณาจารย์จากสถานทูตซึ่งถือเป็นข้อเท็จจริงตามที่รัฐผู้ส่งจะส่งมาให้ไทยพิจารณาประกอบคำขออนุญาตทำงาน รวมทั้งต้องแจ้งลักษณะงานที่จะทำหรือได้รับการเสนอว่าจ้าง ซึ่งหากเป็นไปตามเงื่อนไขความตกลงที่ทำไว้ กรมพิธีการทูต กระทรวงการ

ต่างประเทศจะแจ้งสถานทูตทราบต่อไปว่าคู่สมรสนั้นได้รับอนุญาตให้ทำงาน ทั้งนี้ผู้ว่าจ้าง และผู้รับจ้าง ต้องปฏิบัติตามกฎหมายประกันสังคม

4) ให้การประกอบอาชีพของคู่สมรสเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวและกฎหมายประกันสังคมของประเทศไทย ตลอดจนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ให้แก่ประเทศไทยตามกฎหมายราชการ

5) รัฐผู้ส่งต้องสละความคุ้มกันทางแพ่งและทางปกครองของคู่สมรส รวมทั้งความคุ้มกันจากการบังคับคดีของคู่สมรสนักการทูตต่างชาติในส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่มีรายได้ของคู่สมรสนั้น ซึ่งนอกจากจะกำหนดไว้ในความตกลงแล้ว ในหนังสือขออนุญาตทำงานซึ่งสถานทูตส่งมายังกระทรวงการต่างประเทศ จะต้องแจ้งการสละความคุ้มกันเช่นนั้นโดยชัดแจ้ง ทั้งนี้เป็นไปตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1961 ข้อ 32¹⁶ เนื่องจากการสละเอกสิทธิ์ความคุ้มกันจะต้องกระทำโดยรัฐผู้ส่งเท่านั้น ตัวบุคคลที่เป็นตัวแทนทางทูตไม่สามารถสละเองได้ ซึ่งเมื่อไม่มีความคุ้มกันทางแพ่งทางปกครองแล้ว คู่สมรสย่อมต้องจ่ายค่าเสียหาย ค่าชดเชยทางแพ่งหากมีการดำเนินคดีเกี่ยวเนื่องจากการจ้างงาน

6) รัฐผู้ส่งต้องสละความคุ้มกันจากเขตอำนาจทางอาญาของคู่สมรสหากเกี่ยวข้องกับสภาพการจ้างงานโดยตรงของคู่สมรสทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของนายจ้างหรือผู้ประกอบการคนไทยซึ่งมีคู่สัญญาจ้างแรงงานหรือจ้างทำของเป็นคู่สมรสของนักการทูตต่างชาติ โดยการสละความคุ้มกันนั้นต้องเป็นไปอย่างชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะเดียวกันกับการสละความคุ้มกันทางแพ่ง ทางปกครองที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างของบางประเทศที่สละความคุ้มกันจากเขตอำนาจทางอาญากรณีที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เว้นแต่ว่าการยกเว้นความคุ้มกันทางอาญาเช่นนั้นจะขัดกับผลประโยชน์ของรัฐผู้ส่ง เช่น กรณีออสเตรเลียกำหนดว่า “In the case of members of the family who enjoy immunity from the criminal jurisdiction of the receiving State in accordance with the Diplomatic Convention:

a) The sending State will waive the immunity of the member of the family concerned from the criminal jurisdiction of the receiving State in respect of any act or omission arising from the gainful occupation except in special instances when the sending State considers that such a waiver would be contrary to its interests.

ในขณะที่ร่างความตกลงของประเทศฝรั่งเศสจะกำหนดให้รัฐผู้ส่งสละความคุ้มกันจากเขตอำนาจทางอาญา เมื่อรัฐผู้รับร้องขอและรัฐผู้ส่งเห็นว่าการสละความคุ้มกันนั้นไม่เป็นปฏิกิริยาต่อผลประโยชน์ของตน “Where a spouse who enjoys immunity from jurisdiction pursuant to the Vienna Convention on Diplomatic Relations is accused of having

¹⁶ Article 32 of the Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961

1. The immunity from jurisdiction of diplomatic agent and of persons enjoying immunity under Article 37 may be waived by the sending State.
2. Waiver must always be express.

committed a criminal offence relating to his or her paid employment, immunity from criminal jurisdiction shall be waived by the sending State if the receiving State so requests and when the sending State considers that the waiving of this immunity is not prejudicial to its essential interests.

หากเป็นร่างความตกลงมาตรฐานของประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ ถ้ารัฐผู้ส่งไม่สละความคุ้มกันทางอาญา รัฐผู้รับจะให้รัฐผู้ส่งเรียกบุคคลนั้นออกจากประเทศผู้รับ ดังนี้ “Where the accompanying person authorized to undertake remunerated activity has immunity from the jurisdiction of the receiving State in accordance with Articles 31 and 37 of the Vienna Convention on Diplomatic Relations of April 18, 1961, or any other applicable international agreement, the sending State shall give serious consideration to any request from the receiving State to waive the immunity from criminal jurisdiction of an accompanying person accused of committing a criminal offence in the course of remunerated activity. In the event that immunity is not waived and in the view of the receiving State the matter is a serious one, the receiving State may request the withdrawal from the country of the accompanying person concerned.

3.5.5 กรณีของคู่สมรสนักการทูตไทยหากไปประกอบอาชีพที่มีรายได้ในระหว่างที่ติดตามนักการทูตไปประจำการในต่างประเทศ

กรณีเช่นนี้ควรพิจารณาเรื่องการเบิกจ่ายเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ (พ.ช.ต.) ร้อยละ 30 ของจำนวนเงินเพิ่ม พ.ช.ต. ที่นักการทูตได้รับ ดังนี้

1) เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ คือค่าตอบแทนที่กำหนดขึ้นสำหรับข้าราชการซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอยู่ในต่างประเทศ เป็นเงินที่จ่ายเพิ่มเติมจากเงินเดือนเพื่อให้ข้าราชการมีค่าตอบแทนที่เหมาะสมในการครองชีพ เพียงพอแก่การดำรงชีพอย่างสมฐานะการเป็นผู้แทนของประเทศ นอกจากข้าราชการจะได้รับ พ.ช.ต. สำหรับตนเองแล้ว อาจจะได้รับ พ.ช.ต. สำหรับคู่สมรสในอัตราร้อยละ 30 ของอัตรา พ.ช.ต. ที่จ่ายให้ข้าราชการผู้นั้นด้วย¹⁷

2) ข้อพิจารณาเชิงนโยบายคือ หากให้คู่สมรสนักการทูตทำงาน

(1) ควรลดจ่ายเงิน พ.ช.ต. ร้อยละ 30 ทั้งหมด หรือ

(2) ไม่ควรตัดเลย โดยพิจารณาบนพื้นฐานความคิดที่ว่า ข้าราชการซึ่งเป็นนักการทูตเอง เมื่อไปดำรงตำแหน่งในต่างประเทศยังมีสิทธิได้รับทั้งเงินเดือนราชการและเงินเพิ่มค่าครองชีพ พ.ช.ต. เหตุใดคู่สมรสซึ่งทำงานเอกชนที่อาจจำเป็นต้องลาออกจากงานของตนเองและขาดรายได้ของตนเองไป กลับไม่ได้รับเงินทั้งสองประเภท (คือเงินเพิ่ม พ.ช.ต. บวกกับกับเงินที่ได้จากการประกอบอาชีพในต่างประเทศ) อย่างไรก็ตาม สำหรับคู่สมรสที่เป็นข้าราชการหากลาติดตามจะได้รับเฉพาะเงินเพิ่ม พ.ช.ต. แต่ไม่มีสิทธิได้รับเงินเดือนราชการในระหว่างลา¹⁸ ทั้งนี้ อาจต้องคำนึงถึงความ

¹⁷ สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล, เงินเพิ่ม [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

<http://www2.ocsc.go.th/compensation/เงินเพิ่ม>.

¹⁸ พระราชกฤษฎีกา การจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. 2535 มาตรา 34 ข้าราชการที่ลาติดตามคู่สมรสไม่ได้รับเงินเดือนระหว่างลา

แตกต่างของการทำงานราชการแม้จะไม่ได้รับเงินเดือนระหว่างลา แต่สามารถกลับเข้ามารับราชการต่อได้ ในขณะที่ คู่สมรสที่ทำงานเอกชน จะต้องกลับมาเริ่มต้นหาสถานที่ทำงานใหม่

(3) จ่ายเงิน พ.ช.ต. บางส่วนโดยมีเงื่อนไข หากการทำงานของคู่สมรสก่อให้เกิดรายได้ไม่ถึงจำนวน ร้อยละ 30 ที่ได้รับเพิ่ม ก็ให้จ่ายชดเชยส่วนที่ขาดจนครบร้อยละ 30 กรณีนี้อาจเกิดขึ้นได้หากคู่สมรสทำงานบางเวลา หรือ part time ทำให้มีรายได้ไม่ถึงร้อยละ 30 ของเงิน พ.ช.ต. เนื่องจากคู่สมรสคิดว่า เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการเวลา ทั้งการทำงานของตนเอง และการช่วยงานสำคัญของสถานทูต งานวันชาติ งานสำคัญในวันหยุดศาสนา ซึ่งมักจะไม่ตรงกับวันหยุดท้องถิ่น คู่สมรสจึงประสงค์ทำงาน part time เพื่อให้มีเวลาพอสำหรับการช่วยงานสถานทูต เช่นนี้ อาจจะมีการพิจารณาที่จะจ่ายเงินเพิ่ม พ.ช.ต. บางส่วนให้กับคู่สมรส แต่เมื่อรวมกับรายได้แล้วไม่เกินร้อยละ 30 แต่กรณีเช่นนี้จะเป็นการเพิ่มภาระ หรือความซับซ้อนให้กับสถานทูตหรือเจ้าหน้าที่ในการจ่ายเงินเพิ่ม พ.ช.ต. ที่จะต้องหมั่นตรวจสอบรายได้ของคู่สมรสดังกล่าว

หากมีนโยบายตามข้อ (1) คืองดจ่ายเงิน พ.ช.ต. ร้อยละ 30 ให้แก่การที่มีคู่สมรสประกอบอาชีพมีรายได้แล้วเช่นนี้ อาจมีผลกระทบต่อการทำงานของคู่สมรส เช่น ในการจัดงานสำคัญของสถานทูต งานวันชาติ คู่สมรสอาจมีความเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องมาช่วยงานสถานทูต เนื่องจากไม่ได้รับเงินช่วยเหลือจากราชการในการอยู่ต่างประเทศ หรือเงินเพิ่ม พ.ช.ต.

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางทูต ค.ศ. 1961 ซึ่งประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิและความคุ้มกันทางทูต พ.ศ. 2527 อนุวัติการเพื่อให้อนุสัญญาดังกล่าวมีผลใช้บังคับในประเทศไทยนั้น พบว่าไม่มีข้อกำหนดใดห้ามคู่สมรสนักการทูตต่างชาติประกอบอาชีพที่มีรายได้ในรัฐผู้รับ ประกอบการศึกษาทางปฏิบัติของนานาประเทศพบว่า มีรัฐต่างชาติจำนวนมากได้ทำความตกลงสองฝ่ายเพื่อให้คู่สมรสนักการทูตชาติตนสามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้ในอีกประเทศหนึ่งได้ โดยมีหลักการสำคัญที่ทุกประเทศยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ คือการทำความตกลงในลักษณะสองฝ่ายบนพื้นฐานของหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ หรือ reciprocity กล่าวคือ เมื่อประเทศหนึ่งอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติ ซึ่งประจำอยู่ในประเทศของตน สามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้ ในอีกประเทศหนึ่ง ประเทศนั้นก็จะอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติของอีกฝ่ายทำงานในประเทศตนได้เช่นกัน

โดยในส่วนของประเทศไทยให้กรมพิธีการทูต ซึ่งเป็นช่องทางติดต่อทางการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้ประสานติดต่อกับกระทรวงแรงงานเพื่อขออนุญาตการทำงานให้กับคู่สมรสนักการทูตต่างชาติ ทั้งนี้ สถานทูตจะต้องมีหนังสือแจ้งลักษณะงานเพื่อประกอบการพิจารณาของกรม กองที่เกี่ยวข้องของกระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานภายนอก เช่น กระทรวงแรงงาน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ฯลฯ และจะต้องเป็นงานที่ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นการแทรกแซงกิจการภายใน นอกจากนี้ คู่สมรสจะต้องเข้าสู่ระบบประกันสังคม และไม่ได้รับเอกสิทธิ์ในเรื่องภาษีอากร จึงต้องเสียภาษีที่เกิดขึ้นจากเงินได้ และคู่สมรสจะไม่ได้รับความคุ้มกันทางแพ่ง หรือทางปกครอง ตลอดจนการบังคับคดีแพ่ง คดีปกครองหรือความคุ้มกันทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การประกอบอาชีพที่มีรายได้

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับประเทศไทยหากมีนโยบายที่จะทำความตกลงกับประเทศใดเพื่อให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติประเทศนั้น สามารถประกอบอาชีพในประเทศไทยได้ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นของการประเมินผลดี ผลเสียหรือปัญหาของการอนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติทำงานได้ เพื่อนำมาศึกษาปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กอปรกับความตกลงดังกล่าวทำให้คู่สมรสนักการทูตไม่มีเอกสิทธิ์ความคุ้มกันทางแพ่ง การดำเนินคดีทางปกครอง หรือความคุ้มกันทางอาญา จึงเป็นประโยชน์กับผู้เสียหายที่จะสามารถเรียกร้องค่าชดเชยจากการทำงานนั้นได้ โดยผู้ศึกษา

เห็นว่าหากคู่สมรสนักการทูตไทยติดตามไปพำนักอาศัยในต่างประเทศและเลือกที่จะประกอบอาชีพที่มีรายได้ในประเทศนั้น กรณีเช่นนี้คู่สมรสดังกล่าวย่อมไม่ควรได้รับเงินเพิ่ม พ.ช.ต. ร้อยละ 30 บนพื้นฐานที่ว่า เมื่อใดก็ตามที่คู่สมรสดังกล่าวมีรายได้จากการประกอบอาชีพของตนเองแล้ว จึงไม่ควรจะมีสิทธิได้รับเงินเพิ่ม พ.ช.ต. ร้อยละ 30 ซึ่งเป็นเงินช่วยเหลือค่าครองชีพเบื้องต้นที่รัฐบาลให้แก่แก่นักการทูตซึ่งมีคู่สมรสติดตามไปอยู่ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

1) อนุญาตให้คู่สมรสนักการทูตต่างชาติทำงานในประเทศไทย โดยถือหนังสือเดินทางทูต เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้า ออกประเทศไทยและการพำนักในราชอาณาจักรเช่นเดียวกับคู่สมรสนักการทูตที่ไม่ได้ประกอบอาชีพที่มีรายได้

2) หากจะอนุญาตให้ทำงานได้ คู่สมรสต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว non immigrant ในหนังสือเดินทางทูตได้ ก่อนที่จะขอรับใบอนุญาตทำงานได้ ตามความในมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551¹⁹

3) สำหรับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว non immigrant ในหนังสือเดินทางทูตของคู่สมรสนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่าสามารถประทับตราคนอยู่ชั่วคราวในหนังสือเดินทางทูตของคู่สมรสที่ประสงค์จะทำงานได้ เนื่องจากกฎกระทรวงมหาดไทยกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการตรวจยกเว้นและการเปลี่ยนแปลงประเภทการตรวจลงตรา พ.ศ. 2545 ไม่ได้จำกัดห้ามไว้ในเรื่องเกี่ยวกับประเภทของหนังสือเดินทางที่จะสามารถขอรับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว หรือ non immigrant visa เพียงแต่ประเทศไทยยังไม่เคยมีแนวปฏิบัติดังกล่าว นอกจากนี้ในทางปฏิบัติของประเทศอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ก็อนุญาตให้ตรวจลงตราประเภทอื่นในหนังสือเดินทางทูตได้

4) การเปลี่ยนประเภทการตรวจตราให้แก่คู่สมรส เนื่องจากการเดินทางเข้าประเทศไทยครั้งแรกนั้น อาจไม่มีการตรวจลงตราในการเดินทางเข้าประเทศไทย (หากมีความตกลงยกเว้นการตรวจลงตราหนังสือเดินทางทูตและราชการ) เว้นแต่จะได้รับการตรวจลงตราประเภททูตขณะเดินทางเข้า ดังนั้น เมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงการต่างประเทศให้ทำงานได้ คู่สมรสต้องขอเปลี่ยนการตรวจลงตราจากทูตเป็นคนอยู่ชั่วคราว ซึ่งทำได้โดยมีหนังสือจากกระทรวงการต่างประเทศถึงสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เปลี่ยนการตรวจลงตราสำหรับทูต หรือ diplomatic visa เป็นการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว ตามอายุของสัญญาจ้างงาน โดยอาจต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงมหาดไทย กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไขในการตรวจ ยกเว้นและการเปลี่ยนแปลงประเภทการตรวจลงตรา พ.ศ. 2545 เพื่อให้อำนาจสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในการดำเนินการเปลี่ยนประเภทวีซ่า ซึ่งการแก้ไขกฎกระทรวงนี้ สามารถทำได้โดยใช้เวลาไม่นาน ผิดกับการแก้ไขกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

5) ให้คู่สมรสซึ่งทำงานมีรายได้ เสียภาษีเงินได้ โดยนายจ้างจะหักภาษี ณ ที่จ่าย หรือหากประกอบอาชีพอิสระ ต้องยื่นขอเลขหมายประจำตัวผู้เสียภาษี และยื่นแบบรายการแสดงการ

¹⁹ มาตรา 10 คนต่างด้าวที่จะขอใบอนุญาตตามมาตรา 9 ต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมีใช้ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางผ่าน และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เสียภาษีเงินได้เช่นคนไทย ซึ่งปัจจุบันการยื่นแบบดังกล่าวได้รับความสะดวกมากหากผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และให้คู่สมรสนั้นทำประกันสังคม โดยให้นายจ้างขึ้นทะเบียนลูกจ้างและนำส่งเงินประกันสังคมแก่รัฐ แต่การประกอบอาชีพอิสระ ไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องประกันตน

6) ให้รัฐผู้ส่งสละความคุ้มกันทางแพ่งทางปกครองและการบังคับคดีของคู่สมรสใน ส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ รวมตลอดถึงความคุ้มกันทางอาญากรณีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพ

บรรณานุกรม

หนังสือ

กรมพิธีการทูต. คู่มือเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต/ทางกงสุล ตอน : สิทธิของบุคคล. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.

จุมพต สายสุนทร. กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2556.

Brownlie, Ian. Principles of Public International Law. 5th Edition. New York: Oxford University Press, 2001.

Gardiner, Richard K. International Law, Longman Law Series. First Publication. Dorset: Pearson Education Limited, 2003.

Shaw, Malcom N. International Law. 5th Edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2005.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล. เงินเพิ่ม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www2.ocsc.go.th/compensation/เงินเพิ่ม>.

United Nations Treaty Collection. 3. Vienna Convention on Diplomatic Relations Vienna, 18 April 1961. [Online]. Available from: <https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20I/Chapter%20III/III-3.en.pdf>.

Global Affairs Canada. Employment of family members of foreign representatives. [Online]. 2013. Available from: <http://www.international.gc.ca/protocol-protocole/policies-politiques/employment-emploi.aspx?lang=eng>.

กฎหมาย

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจ การยกเว้นและการเปลี่ยนประเภท การตรวจลงตรา พ.ศ. 2545. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 94 ก (24 กันยายน 2545).

คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 607/2549 เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณากรณีคนต่างด้าวซึ่งอยู่ในฐานะตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ขออนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 123 ตอนพิเศษ 136 ง (29 ธันวาคม 2549).

- พระราชกฤษฎีกา กำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522.
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 96 ตอนที่ 80 ฉบับพิเศษ (14 พฤษภาคม 2522).
- พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 95 ตอนที่ 73
 ฉบับพิเศษ (21 กรกฎาคม 2521).
- พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 96 ตอนที่ 28 ฉบับพิเศษ
 (1 มีนาคม 2522).
- พระราชบัญญัติว่าด้วยเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางทูต พ.ศ. 2527. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 131
 ตอนที่ 1 พ. (26 กันยายน 2527).
- ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ พ.ศ. 2555.
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129 ตอนพิเศษ 148 ง (27 กันยายน 2555).
- ระเบียบกระทรวงการต่างประเทศว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจลงตราชนิดใช้ได้หลายครั้งแก่
 ผู้ถือหนังสือเดินทางทูตและหนังสือเดินทางราชการ พ.ศ. 2547. ราชกิจจานุเบกษา.
 เล่ม 121 ตอนพิเศษ 94 ง (27 สิงหาคม 2547).
- ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจลงตราและการเปลี่ยน
 ประเภทการตรวจลงตรา. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 40 ง (9 เมษายน
 2547).
- หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ พ.ศ.
 2555.
- หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ
 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556.
- Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางกนกวรรณ เฟ่งสุวรรณ
ประวัติการศึกษา	– นิติศาสตรมหาบัณฑิต (Commercial Law, L.L.M.), University of Aberdeen, สหราชอาณาจักร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2537	นิติกร 4 กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
พ.ศ. 2540	เลขานุการโท-เอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอิสลามาบัต
พ.ศ. 2544	เจ้าหน้าที่การทูต 6 กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
พ.ศ. 2546	เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮก
พ.ศ. 2551	เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองกลาง และกรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2553	หัวหน้าสำนักงานหนังสือเดินทางสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2554	นักการทูต ระดับชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2556	นิติกรชำนาญการพิเศษ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
ตำแหน่งปัจจุบัน	นิติกรชำนาญการพิเศษ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย